

Pastrfako plamo je seveda med ženaskami povzročilo slabo kajti nekatere so hodile v cerkev da pokažejo svoje lepe, visoke škornjice. V modi so bila tudi kratke bogato tkana krila, ki so pripovedovala, da ženska ni beračica, ki je prišla s takim krilom v cerkev. Odslej ne bodo imele ženske več razkazovati svojih oblek v razkoju v cerkvi in cerkev je izgubila privlačno silo.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za posredstvo \$7.50.

Naslov na vso, kar ima stik s 10101.

"PROSVETA"

2857 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v obljubo a. pr. (Junija 20-19) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem darovan potekla naročnina. Posreduje se zbiranje, da se vam ne ostavi rok.

BOLEZEN POVZROČA REVŠČINO MED DELAVCI.

Država Pennsylvania ima svojo zdravstveno komisijo, ki ima nalogo, da preišče vzroke, ki povzročajo bolezen med delavci. Legislatura je ustanovila zdravstveno komisijo v letu 1917 in ji odkazala zgoraj omenjeno nalogo, poleg ji je pa naročila, da preiskuje razne načine bolniškega zavarovanja.

Komisija je izvršila, kar ji je naročila legislatura. Dognala je, da je vsaki dan bolnih sto dvajset tisoč delavcev v Pennsylvaniji, in da delavci izgube na mezdah pet in trideset milijonov dolarjev na leto.

Dalje je doznala komisija, da boleznimi povzročajo revščino in bedo med delavci. Nekatera delavska društva zabreduje zavoljo boleznimi v družini v tako revščino, da se nikdar več ne izkopljejo iz nje.

Zdravstveno stanje med rudarji v okraju Fayette so zelo slabe. V prvem letu je umrlo 10 otrok od tisoč.

Poročilo zdravstvene komisije dokazuje jasno kot beli dan, da je obilgato zavarovanje proti boleznim potrebno v interesu zdravja delavcev. Marikateramu delavcu ne bi bilo treba leči v prerani grob, če bi bilo uvedeno obilgato zavarovanje proti boleznim. Seveda bi morala biti bolniška podpora tako visoka, kot je delavčeva mezda ko dela. Bolan delavec potrebuje več za prehranjevanje svoje družine, ker mora dostikrat uživati hrano po zdravniškem predpisu, zraven pridejo pa še drugi stroški, ki jih delavec nima, dokler je zdrav.

Zdaj prihajajo tudi delavske strokovne organizacije do spoznanja, da je treba uvesti obilgato zavarovanje proti boleznim. Konvencija organiziranih delavcev, ki izdeluje pivo in druge mehke pijače, je sprejela resolucijo, da se uvede socialno zavarovanje za delavce, od katerega se naj popolnoma izključijo privatne zavarovalne družbe. Konvencija je povdarjala, da je nujna potreba, da so delavci zavarovani proti poškodbam in boleznim. Kmalu bodo sledile tej organizaciji druge organizacije in kile delavcev po socialnem zavarovanju bo postal tako močan, da ga bodo slišali tudi v državnih legislaturah.

Socialnemu zavarovanju nasprotujejo podjetniki iz enostavnega razloga, ker delavci zahtevajo, da stroške za zavarovanje nosijo podjetniki. Če se že ne morejo vsi stroški odložiti na podjetnike, tedaj je treba, da nosijo najmanj dve tretjini. Delavec dela za podjetnika, od njegovega dela ima obrat dobiček, zato je pravično, če se zavarovalni stroški prištejejo k obratnim troškom. Od delavčevega dela nima koristi le podjetnik, ampak živita te koristi tudi človeška družba, ki bi imela veliko manj škoda, če bi bili delavci zavarovani.

Državna komisija pravi, da je bolezen v enem samem letu vzela delavcem pet in trideset milijonov samo na mezdah, torej bi bilo zelo zanimivo, če bi izvedeli, koliko škoda je napravila bolezen v produkciji blaga.

V evropskih deželah so podjetniki tudi nasprotovali socialnemu zavarovanju, ker so mislili, da imajo veliko škodo, če morajo nositi stroške socialnega zavarovanja. Kmalu so se prepričali, da jim škoda, ki jo imajo na eni strani, poplača povišana produkcija na drugi strani. Seveda niso vsi evropski podjetniki prišli do tega prepričanja, ker se med njimi najdejo nasadnjaki, ki so s svojimi mialimi še v srednjem veku in niso opazili velikih sprememb, ki se vrše okoli njih. Napredni tovarnarji tudi v Ameriki ne nasprotujejo socialnemu zavarovanju, ker čitajo kako blagodejno učinkuje socialno zavarovanje na razvoj industrije v deželah, v katerih je uvedeno. Dolžnost teh tovarnarjev je seveda da vplivajo na svoje konzervativne tovariše, da opuste svojo opozicijo proti socialnemu zavarovanju. Priporoče naj jim, da preiskujejo poročila zdravstvene komisije države Pennsylvanije, da pridejo do drugega prepričanja in spoznajo, da so bili s svojo opozicijo proti socialnemu zavarovanju na nepravem potu.

Socialno zavarovanje ne bo odpravilo vse revščine pri delavcih, ker so še drugi vzroki, ki jo povzročajo, ampak odpravilo bo velik del te revščine in tako pripomoglo k splošnemu ljudskemu blagostanju.

DOPISI.

Klj, Mima. "Jezek, Marija" se oglašajo dobro znani nam ata, kateri so povzročili vse prepis in neumnost v naši naselbini.

"Socialisti zopet strašijo z narodnim domom. Čitalničarji namreč ponujajo celo svoje premoženje tukajšnjim društvom, da bi sgradili svoj dom; pri tem pa ne iščejo nikakih koristi za sebe."

"Im, dobra ideja", se oglašijo lepo okroglo rejeni gospod fajmošter, sedeč v mehku z delavskimi šalji kupljenim naslonjcem.

"Toda ti so sovražniki cerkve oziroma naših lepih in masnih dohodkov. Radi tega jim moramo ta naštati preprečiti. Ako oni sgradijo svoj dom, potem jih ne bo moglo več spraviti v stare cerkvene dvorane, kjer bi nam kar na debelo metali tiste svete podobice s zlom na sred in naš veliki šep. Mi mi moramo začeti takoj delati. Radi tega vam svetujem, oziroma ukažem, da zberete takoj nekaj naših pohlevnih ovčic, ter da greste od hiše do hiše nabirati prostovoljne prispevke za naš dom."

Rečeno, storjeno. Zbrali so se najboljši meštariji ter mi na delo. Razumno, da so obiskali vsako hišo in vsakega rojaka. Od njih postopoma pri raznih rojakih se sliši marmajak. Tako nekateri pripovedujejo, da je dan imel tak nabiralec prišel v hišo, kjer je bila gospodinja sama doma. Vpraša jo, ako hoj kaj dala za "Narodni dom". Žena mu pove, da ona nima denarja in da njen mož sam odločuje, kar se tiče denarnih stvari. Nabiralec ji pa odgovori, da bo kar vpisal njeno ime in vso to petih dolarjev, ter ako ne mora sedaj dati, da bo pa na plačilni dan.

Torej na ta način delajo gospodovi poslanci. S silo nabirajo denar in pri tem pa ne pomislijo, kako se reven delavec sedaj počuti v teh slabih delavskih razmerah in da si mora delavec vsak cent odtrgati od ust, kar mu je potem podariti za kako stvar.

Gotovo, lepo je za dobitnega klerja je čustlakomen, ki jim svoje ime čitati raz prišlim, in koliko je ta daroval in koliko ne.

Nikakor nismo nasprotni delavskemu domu, toda vprašanje je, kako in kje se sgradi. Menila, na kateri mislijo graditi "cerkveni dom, je last rudniške družbe. Poleg tega hočejo še zidati ta "cerkveni" dom. Toda pri tem pa ni hče ne premisliti, kaj se vse lahko zgodi, ker hočejo postaviti stavbo na tuje zemljišče. Rudniška družba menda namerava vsi svet parcelirati in graditi delavske stanovanjske hiše. Tako se vsaj čuje že dalj časa. Lahko tudi proda vse te lote. Radi tega lahko zahteva za svet, na katerem bi bil sgrajen ta dom, pravo odušično cenno.

Seveda nekateri se bodo sedaj izgovarjali, da jim je družba dala take in take obljube. Toda, ali se lahko veruje takim obljubam? Menda že val dobro pozna, koliko so obljube, katere da družba, vredne.

Poleg tega je tudi vprašanje, ako bi smeli delavci obdržati svoje shode in se v teh prostornih ostrova domu? Rudniška družba se bo gotovo zoperstavila vsakemu delavskemu zborovanju v poslopju, katero bo stalo na njem zemlji.

Lastniki drugih dvoran tudi ne bodo dovolili pod pritiskom rudniške družbe. Tako bi delavci ne imeli nobene svoje lastne dvorane, v kateri bi lahko zborovali in delali za uboljšanje svojega položaja.

Na drugi strani pa imamo hvalno vredno prilikost oziroma paudbo čitalnice, katere lastuje svojo hišo in tri stavbišče. Njeno premoženje se ceni na \$3500. — in vse to daruje v blagor rojakov delavcev ter ne zahteva zase nič drugega, kot korporativno sodelovanje z drugimi društvi za DOME.

Radi tega vprašam vse tukajšnje rojake, katerim je v resnici naš blagor rojakov in tudi onega, kateri je zapolnjen z nasprotno akcijo, ali bi ne bilo boljše oprejeti se na čerta, katerega je zdelala "Slovenska čitalnica" in opustiti nasprotovanje, ter na ta način pripomogli do zaželenega cilja brez vsakih nasprotovanj.

Radi tega apeliram na vse rojake, obrnite kopje in prenehajte s nasprotovanjem, ter se nam kar bo le v korist in blagor celotnemu slovenskemu narodu v Kly. Z združenimi močmi bomo dose-

gli boljše vpeche ter tudi dobili boljši ugled med drugimi narodi. Obenem posivljamo vse slovenske družbe, da se priključijo temu našemu potrebnemu nastrtu. Glede delavskih razmer ne bom dosti poročal. Omenim le toliko, da je tukaj vse delo kontraktno, plača pa naravnost sramotna za delo, katero vršimo. Ako delavec zasluži nekaj, mu pa prihajajo vsesec toliko odtrgajo, da ne zasluži nič. Poleg tega pa tudi menjavajo delavce sedaj iz enega prostora sedaj iz drugega, tako, da se nikjer ne more ničesar zaslužiti. Radi tega ne svetujem nikomur, da bi sem hodil za delom, ker se tudi tukaj opazi dovolj brezposelnih delavcev.

Jugoslovan.

PRODUKCIJA PREMAGA:

Govor sohr. Ant. Kristana v narodnem predstavništvu dne 6. junija.

(Konec.)

Če hočemo dvigniti produkcijo premoga, ima važno besedo tudi gospod minister saobračaja, ki naj skrbi za red na železnih in tuda na to, da bodo vagoni, v katerih se je odpeljal premog iz rudnikov, tudi prišli nazaj. Če pri in demistrali debati sem povdarjal, da na Hrvaškem mnogo premogovnikov zato ne more več producirati, ker imajo predori stotine in stotine vagonov premoga, a ni vagonov, da bi se izkopljen premog sprosti odvalat. Isto sem konstatiral tudi na podlagi brzojavke iz Ljubljane, da nemre hrvaške železnice 500 vagonov niso vrnila nazaj v Trbovlje in da produkcija v trbovljskem premogovniku trpi radi tega, ker je treba čakati na vagona.

Vprašanje o produkciji premoga je zelo važno in mu je treba posvetiti vso pozornost tudi radi tega, ker bo od zadostne produkcije premoga tudi odvisna povzročila naše industrije. Če pa ni mi ne upravičeno neviht tavar, potem nam ne delavci Tovarna se pa ne morejo povzdigniti samo tedaj, če nam ne zagotovo dovolj premoga. Lahko delajo tako, kakor delamo ministrski svet, ki je znižal dva št. enaja t. i. količino premoga za industrijo v Sloveniji od 60 vagonov dnevno na 20 vagonov. Ministrski svet je pomislil na to, da mi zalagamo s premogom tudi naša industrija, ki delajo noč in dan. Takovane Martinove peči mirajo brezposojno dobiti toliko premoga, kolikor ga potrebujejo. Vem se potreba ne more znižati na polovico. Če se tam pokuri v gotovem času samo 5 vagonov premoga mesto 10, ki jih zahteva pravilni obrat, se je zavrglo še teh 5 vagonov, ker Martinove peči ne morejo obratovati brez natančno določene količine premoga. Naš ministrski svet v Jugoslaviji vendar nima take absolutistične moči, da bi mogel ukazati Martinovi peči, naj funkcionira n. pr. mesto z 10 vagoni premoga s porabo samo 5 vagonov. (Veselost.)

Tako se ne sme delati, ampak vsak sklep ministrskega sveta mora temeljiti na praktičnih izkušnjah, vsaka stvar, ki jo napravijo tu v Belgradu, mora imeti praktičen smisel.

Zato se čudim, da se ministrstvo za rudarstvo ni uprilo proti sklepu ministrskega sveta, ki je odredil, da dobi razdelitev premoga v Sloveniji minister saobračaja v roko. Kako pride minister saobračaja do tega, da bo razdeljeval premog industriji? Saj ni trgovec! To je stvar ministrstva za rudarstvo. Minister saobračaja ima samo reči: "Prijetelj ministrstva rudarstva, jaz rabim za železnice v Sloveniji toliko in toliko premoga, za železnice na Hrvaškem in v Slavoniji toliko itd. To mi ti prekrbi!" Drugače on nima napraviti. Tukaj pa sklene ministrski svet: "Ti, minister saobračaja, ti imaš dolžnost opraviti še z vagoni, boš skrbel še za razdelitev premoga ter ga oddal trgovini in industriji." Človek bi bil rad videl, kaj pa je potem posel ministrstva za rudarstvo ali onega za trgovino in obrt.

Taki sklepi ministrskega sveta nasprotujejo temu, kar hoče doseči interpellant; zato bi bilo potrebno, da opozori dva ministra svojega kluba, naj vplivata pri vladi, da se taki sklepi ne hode več delati.

Gospodje! Vzemite stvar z vso resnostjo! Tudi gospoda ministra za rudarstvo bi prosil, naj se udeležijo v Sloveniji glede razde-

JUGOSLOVANSKO REPUBLICANSKO ZDRUZENJE.

Izvrševalni odbor:

August Anšin, Mary Anšin, Juraj Boljak, Filip Godina, Frank Kerle, Martin V. Konda, Bibin Kristan, Jurnj Kukulac, Tomo Lacković, Chas. Mistaković, Matt Pogorelec, Janko N. Rogelj, Wm. Russ, Nikola Stakić, Anton J. Terbovec, Jola Zavarinik.

Nadzorni Odbor:

Ivan Kraljič, J. Kvartil, Janko Oven.

Finančni Odbor:

Filip Godina, J. Kukulac, A. J. Terbovec, Jola Zavarinik.

Tiskovni Odbor:

Ethin Kristan, Frank Kerle, C. Mistaković, Jola Zavarinik.

Glasilo uradi:

A. J. Terbovec, glavni tajnik; A. H. Skubic, pom. tajnik; Filip Godina, blagajnik.

Centralni Odbor:

F. Alash, J. A. Ambrožič, L. Benedik, P. Berger, Josipina Birić, F. Bogič, V. Calcar, P. Černe, Tomislav Čičak, P. Dolinar, Jos. Dur, J. Ermenc, J. Erben, A. Flander, J. Frank, J. Pyta, J. Piere, F. Goren, M. Gorinšek, J. Goršek, P. Gottlicher, J. Govcar, P. Jakša, Jos. Jovan, J. J. Judnich, M. Jurka, J. Kalan, B. Kavčič, Emily R. Koenig, J. Kobilj, F. Kocivar, A. Kodrich, J. Koklich, L. Kralna, A. Kristmančič, J. Kunstali, A. Lipič, L. Lotič, J. Matičič, M. Mantony, L. Malek, T. Motz, J. Obisk, L. Pečenko, J. Petercel, M. Potnik, F. Rataje, J. Razali, A. Slabe, J. S. Likar, F. Sepich, A. H. Skubic, L. Steria, A. Šuler, J. Terlek, J. Teršič, L. Trugar, M. Verhovec, A. Vidrič, Chas. Wessal, F. Zaltz, Chas. Zibert, A. Zarnik, F. Zvanut.

Glasilo:

Mesečnik: Čas; tednik: Proletarec; dvotednik: Glas Svobode; dnevnik: Prosveta, Enakopravost, Glas Naroda.

K. S. R. Z. pridružene in priključene centralizirane podporne organizacije: Slovenska Narodna Podporna Jednota (približno 15,000 članov); Jugoslovanska Katoliška Jednota (približno 8,000 članov); Slovenska Delavska Podporna Zveza s Dr. Sv. Barbare (približno 6,000 članov); Slovenska Svobodoljubna Podporna Zveza (nad 5,000 članov); Jugoslovanska Podporna Zveza Slova (približno 2,000 članov).

Vsa pisma in denarne pošiljave naj se pošiljajo na sledeči naslov: ANTON J. TERBOVEC, 3837-3841 W. 38th St., CHICAGO, ILL.

litve premoga sopen razmere, kakor je bilo pred 20. majem. Prepričan sem, da bomo imeli v juniju manjšo produkcijo premoga nego v maju, ker je naš montanistični urad v Ljubljani, ki je vodil doslej vse delo, potanjen v stran in se je usaknil gospodu Matiču, ki pa po mojem prepričanju ne bo mogel nadostiti svojih nalog.

V tej zadevi sem izročil tudi ministru za rudarstvo in šumarstvo ter ministrskemu svetu poseben memorandum, v katerem sem opozoril na navedene nedostanke in prosil, naj se ne dela več take po-orientake, po metodi: "Bo že kakor!"

Robinsove črtice iz Rusije.

Sestavil Wm. Hard.

VIII.

Leninova dalekovidnost.

V dnevih mirovnega pogajanja v Brest-Litovsku je bil Lenin najmanj priljubljen med boljševiki. Večina sovjetskih voditeljev je bila proti Leninu in na Trockijevo stran. Leninovo stališče se jim je zdelo gorostasno. Na neki sovjetski seji je Karl Radek, eden najboljših boljševičkih žurnalstov vstal s sedeža staniš post proti Leninu in dejal je: "Ako bi bilo le 500 pogumnih mož v Petrogradu, bi vas vtaknili v ječo."

Lenin je pa mirno odgovoril: "Da, nekateri ljudje morda pojdejo v ječo; ampak če vi stvar dobro premislite, lahko pridete do zaključka, da boste vi prej v ječi, kakor jaz."

In tako je bilo. Vse se je izteklo tako, kakor je Lenin rekel, da se bo. Ali kadarkoli je odprl usta in povedal nekaj novega, je naletel na vihar protesta. "Sklicali bomo četrti sovjetski kongres, ki izreče zdanjo besedo o miru z Nemčijo," je dejal Lenin.

"Kaj? Zdaj bomo imeli kongres? Ni mogoče! Rusija ne more prenesti tega. Delegatje ne morejo priti pravočasno. Nemogoče! Kongresa ne bo!"

"Sklicali bomo kongres in vrtil se bo v Moskvi," je nadaljeval hladno Lenin.

"Kaj v Moskvi? V središču reakcije! Le pojdaj sam v Moskvo. Pojdi v palačo plemenitav, kjer strajajo duhovi starega režima. Da bi pa zapustili Petrograd, revolucionarno mesto! Nikdar!"

Zgodilo se je, kakor je rekel Lenin. Četrti sovjetski kongres je bil sklican in vrtil se je v Moskvi, in sicer v palači plemenitav, kakor je rekel Lenin. Nemško četo so ponovile invazijo Rusije, kakor je rekel Lenin. Kongres je razlčil mir, kakor je rekel Lenin.

in vedno je zadel. S tem si je pridobil zaupanje.

Kljub temu je Lenin, ko je bil v Moskvo na sovjetski kongres, bil v dvomih, da li bo kongres primoran odobriti mirovno pogodbo, dastravno je pred odhodom napovedal, da druge poti ni. Kar se tiče karakterja pogodbe se je strinjal s drugimi; o tem ni bilo disputacij. Vskod v Rusiji je imenoval pogodbo "roparski guli in najnevarnejši pak". Glasilo vlade "Investija" in glasilo komunistične stranke "Pravda" sta ogorčeno pisala, da je mi izdajstvo ruske formule o samoodočenju. Lenin je dejal ravno tako, toda pripomnil je, da Rusija finišno ne more preprečiti tega mira, ako neče fizično poginiti. Zato je bil prepričan, da mora biti ratificiran — ali v ugovem prepričanju je bila vsa vrzel.

Ruska armada je bila brez voči, o tem ni bilo govora. Toda li mogoče, da bi zavezniški kakšno pomoč? Ali ne bi hoteli zavezniški obljubiti kakšne pomoči, kakršnekoli, ako bi kongres zavrgel paki?

To je bila tista vrzel. Spisana je bila spomenica in naslovljena je bila na entento in na Ameriko. Odgovor na to spomenico tvori tretje poglavje naše diplomacije v revolucionarni Rusiji. Spomenica sama na sebi je bila druga poglavje.

Lenin je še prej slutil, kakšno bo odgovor in slutil je Trocki. Toda poskusila sta. Nekega dne je dejal Trocki Robinsu:

"Ali ni Amerika poslala kakšno železniško misijo v Rusijo?"

"Da."

"Kje je?"

"V Nagasakiju."

"Na Japonskem?"

"Da."

"Kaj pa dela tamkaj?"

"Ne vem; menda sama se pošira."

"Zakaj ne pride k nam v Rusijo?"

"Hm, gospod komisar, znan vam je, da Američani —"

"Da, da, že vem. Američani smatrajo, da sem jaz nemški agent. Rečeno, da sem, samo reči mo, da sem agent Nemčije. Vi veste, gospod Robins, da nisem nikdar polni svoje besede. Moj motiv se vam morda zda slabi, ali kar objavljam, tudi izvršim. Ni li res?"

"Tako je."

"Dobro. Iz vaših razlogov sem zdaj pripravljn deliti letniški sistem Rusije z Združenimi državami, pol in pol. Ako doseže, da pride ameriška železniška misija k nam, vam objavljam, da dam misiji popolno oblast nad polovico obrata v sovjetski Rusiji."

"Kaj mislite: polovico?"

POPRAVEK.

V dopisu iz Grant Valley, Cal. se je vrnila neželena napaka. Poročano je namreč bilo o premogovnikih, kar bi se moralo glasil "rudokopi".

Podporna Jednota.

Linis (PAČOŠ); letnja delovna teden in v starejših letih
 letovje Vili v Platanu strokovnjaki dela št. polih. 10 let. na letovje.

Tiskovna svoboda v Sloveniji.

(Iz urada tisk. ods. J. R. Z.)

Str. 124.

V Ljubljani, v torek 14. maja 1919.

Leto III.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialistično-demokratske stranke.

Srpske vesti.

Obratno iz Beograda.

Ljubljana, 14. maja 1919.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Vojna svoboda v Sloveniji.

Z ognjem in mečem.

Zgodovinski roman.

Poljski epik Stanislavski. — Poslovni Podpisani.

Nadaljevanje.

"Kako, vse štiri!" vpraša začuden Skretuski. "Nemara tudi vi hočete?"

"Gotovo, da tudi jaz!" zakriči Zagloba ter se udari s pestjo ob prsi. "Če se le eden od vas gane z mesta, pojdem gotovo tudi jaz. Naj se razlije moja kri na vaše glave. Imel bom vsaj drugokrat za pouk, koga si naj poiščem za prijatelja."

"Oj, da bi vas!" zakliče Skretuski. "Tovariši ga zaenote po vrsti objemati, toda Zagloba se še vedno sredi in obrača od njih."

"Pojdite strani!" je dejal, "z vašimi judeževimi poljubi."

Na nasipu so se jeli glasiti topovi in puški ni strel.

"Ali hočete sedaj iti? Idite no!" reče Zagloba zlovoljno.

"To je navaden strel", omeni Skretuski. "Navaden strel!" reče opasljivo plemić.

"Vam je mar še tega premalo? Polevico vojke je že popadalo od te navadne strelbe, vi pa še vihate nos, kakor bi bila samo igrača."

"Pomirite se, gospod," reče Podbipeta, "ne vznemirjajte se po nepotrebnem."

"Molčite raje, štiriklasi!" zarohni nanj Zagloba. "Vi sami ste krivi vsega. Vi ste si izmislili to bedasto podjetje, če ni bedasto, pa sem jaz bedasti!"

"A jaz vendar pojdem!" odvrne Longin, "ko bi bilo še tako neumno."

"Pojdite, pojdite in vam zakaj! Ne prštevanje se več k junakom, ker vas vsi poznamo. Vi bi raje prej ko mogoče prišli iz našega taborišča. Mislite si, da ste najboljši med vitezi, pa ste le prava vlačuga, ki trši a čednostjo! Pfu! Greh pojde z vani. Ne mudi se vam h kraju, marveč razgrajati hočete kakor konj na stepil. Vri vitez tak, ki trguje a svojo nedolžno stjo. Samo pohujšanje in nič drugega."

"Ordo je slišati!" zakliče Longin, mašeč si a prsti uleša.

"Jenjajte se prepričati!" vmeša se Skretuski. "Raje preročajmo nekoliko to stvar."

"Za Boga, pomirite se!" reče Sobieski, ki je čudež poslušal a njihov preprič. "Vse je lepo, vro lepo, toda brez kneževе vednosti se ne moremo lotiti ničesar. Vi gospodje ste v službi ter morate slušati povelja. Knez je nemara doma, kljmo k njemu, da čujemo, kaj poroče na naš predlog."

"Ravno to, kar sem rekel jaz!" odvrne Zagloba, in nada mu razjani obličje.

"Pojdimo brez odlašanja."

Val so šli iz šotora na majdan proti kneževemu šotru, spodtikajoč se potoma ob kupe krogele in hemb, ki so ležale na nasipu. Med temi kupi so ležale trupla obitih vojakov, a katerih se tovariši slačili obleko. Majdan je bil videti kakor jedna sama razvalina, razoran a kroglami in poptan a konjskimi kopiti, da mi opazil za njem niti bilke trave. Konjskega trupla niti ugledal nikjer, ker so takoj vsakega konja porabili vojaki v hrano. Glad in naslednji vojske so bili videti pri vsakem koraku. Nehote ti je sililo na misel, kaj se zgodi a temi smagovaleci, ko ne bodo konjskega mesa, niti koščka suharja več imeli."

"Poglejte jih samo", de starosta Krasnostavski, "kaklo slabo izgledajo. Čas je že, da se to sporoči kralju."

"Revišna že dolgo kaže zobe, kakor gladen volk", odgovori mali vitez.

"Kaj bi, ko povzujemo vse konje!" vpraša za Skretuski.

Tako se razgovarjajoč, dospo h kneževemu šotorišču, ki je bil na desni strani nasipa, pred katerim je stalo nekoliko jezdecov, ki so raznežali povelja po taboru. Svoje konje so krmili z zdrobljenim povejenim konjskim mesom mesto ovsu, zato so tudi besno skakali skoro ne dotikajoč se zemlje. S to krmo so krmili tudi vse druge taboriščne konje, da so kakor hipocentavri drvili v boj kakor levi.

"Ali je knez doma?" vpraša starosta jezdec.

"Gospod Prijemski je pri njem", odvrne eden vojakov.

Starosta vstopi prvi, se oglašiti se ni dal poprej. Naši znaneci pa obstanejo pred šotorom, dolker se ne odgne preproga in pokuka skozi njo glava Prijemskega.

"Knez želi vas takoj videti", reče.

Zagloba stopi v šotor jako dobre volje. Na dejal se je, da jim knez ne bo pustil podati se v gotov pogin. Toda močno se je zmotil.

"Starosta Krasnostavski mi je pravil", reče knez, "da ste sklenili, da pojdete iz tabora; hvaležno sprejemam vaš predlog. Za domovino človek nikdar ne žrtvuje preveč."

"Prišli smo samo prositi dovoljenja", odvrne Skretuski, "ker vi, svitli knez, sami ste zapovednik našega Hviljenja."

"Torej vi štirje hočete iti?"

"Vaša knežja svitlost!" reče Zagloba. "Oni hočejo iti, jaz ne. Nisem prišel sem hvaliti svojih zaslug, če pa jih omenjam, se zgodi le radi tega, da bi si vi, svitli knez, ne mislili, da sem kak plašivec. Oni vsi so vrli junaki, pa tudi Burlaj je bil hraber vojak — da zamolim druga svoja odlikovanja — zato mislim, da nisem manj vreden od drugih. Pa med hrabrostjo in blaznostjo je velik razloček. Kri nimamo, po zemlji pa gotovo ne dospemo."

"Vi torej ne pojdete?" vpraša knez.

"Rekel sem, da nočem iti, nisem pa dejal, da ne pojdem. Ker me je Bog že kaznoval, da moram biti v njihovi družbi, pa hočem vztrajati v njej do smrti. Če nam bi postalo težno, pa jim vtegne se prav pri Zaglobova sablja. Ne

morem pa umeti, zakaj je potrebna smrt vseh štirih, in prepričan sem, da je blagovolen za knežja svetlost odvrniti od nas, ne davič a voljenja za neumno podjetje."

"Vri tovariš ste!", odvrne knez, "in lepo za vas, da nočete zapustiti svojih prijateljev, a svojim zaupanjem ste se vendar ukanili, hvaležno sprejemam vašo žrtvo."

"Grknili je pes!" samirna Zagloba te rumo moglo pobesl reke.

V tem trenutku kaštelan belski, gospod Felej stopi v šotor.

"Svitli knez!" reče. "Moji ljudje so v nekega Kozaka, ki pravi, da se na noč pripravlja na napad."

"To mi je že znano", odvrne knez. "Vse že pripravljeno, samo novi nasip še ni popolnoma vrtjen."

"Nasip je že gotov."

"Toliko bolj; na večer se preselimo."

Obrnili se k vitezu, pa dostavi:

"Po napadu, če bo noč temna, se lahko daste na pol."

"Kako!" vpraša Firlej. "Ali nemara, knez, pripravljate kak izlet?"

"Islet pojde svojo pot", odvrne knez. "Jaz sam ga bom vodil. Toda mi govorimo o nečem drugem. Ti gospodje nameravajo preplati skozi sovražnikovo taborišče, da bi naznanili kralju našo stisko."

"Kaštelan se zašudi, odpre široko oči ter vrati pogleda viteza."

Knez se zadovoljno nasmehne. Rad je imel če je kdo obudoval njegove vojake.

"Ali so res že tako vrli ljudje na svetu?" zakliče Firlej. "Bog vas spremlja; ne bom vas odvrčal od vašega podjetja."

Zagloba je srčel jeze, toda ni rekel nič, sopihal je kakor medved. Knez se zamislil nekaj časa, naposled reče:

"Nočem zlorabiti vašega življenja, tudi a pustim, da hi šli vi neskraj. Najpoprej pojden sam; če ga umore, gotovo ne bo do zamidil se a tem pohvaliti, ker so do storili enkrat enim mojim služabnikom pri Levovu. Ako ubije jo pryga, pojde drugi in tako dalje. Toda nemojte dospo srečno prvi, zato nočem izpostavljati drugih v nevarnost."

"Svitli knez," hoče govoriti Skretuski.

"Tako je moja volja in povelje", odvrne odločno knez. "Da pa se ne boate pripravljati gre prvi oni, ki so je prvi pomudili."

"Toraj jaz!" zakliče Longin s planetečim licem.

"Danes večer po napadu, če bo noč za to merna, se lahko podaste na pot. Pisem ne pošiljam; kar tukaj vidite, to povejte kralju in meno; le prstan naj vam bo v znamenje, da se vas jaz posla."

Podbipeta je vzal prstan ter se priklonil k njemu, ki ga je prijel za glavo, držal nekaj časa poljubivo ga dejal:

"Tako dragi ste mojemu srcu, kakor a lastni brat. Naj vas varuje Kraljica nebes in angelj varih naj vas spremlja, moj hrabri vitez. Amen!"

"Amen!" ponove hlvaoči.

Knezu so igrane solze v očeh. Bil je res očee vsem svojim vojakom; tudi ostali tovariši jokali. Duša gospoda Podbipeta pa je kar trepetala veselje in upanja na bližnjo žrtvo.

"Zgodovina bo pričala o vas!" zakliče Firlej.

"Ne nam, ne nam, marveč svojemu imenu, daj čast, o Gospod!" reče knez.

Vitezi odidejo iz šotora.

"Pfu!" pljune Zagloba. "Zdi se mi, da imam polin v ustih. A oni tam neprestano trljajo, da bi jih strela postreljala!" je nadaljeval pokazavši na kadeč se konjski nasip. "Oj tebi no je živeti na svetu! Gospod Longin, vendar odidete naposled! Nebeški angelj ne vas varuje!"

"Sedaj pa se moram posloviti z vami", reče Podbipeta.

"Kako? Kam ste namenjeni?" vpraša Zagloba.

"K duhovniku Muhoveckemu, a spovobrate. Treba očistiti grešno dušo."

S temi besedami se Podbipeta z urnimi koraki napoti v grad. Ostali tovariši pa se podajo na nasipu.

"Nisem se nadejal, da me bo premagala ta ka žalost", reče Zagloba. "Vedno me nekaj ječe pod areem. Zares, takega človeka niti a ljubovoverosrečnejši, vai"

v roki ne najdeš. Mislim sem, da bo kaštelan belski ohladil njegovo vneto; pa ga je le spobadal! Zlod je prinesel tega krivoverca! Zgodovina — pravi — bo pisala o vas! Naj njem samem piše, pa ne a kožo gospoda Longina. Čemu neki on sam ne gref. Po šest prstima na nogah, kakor kalvin, torej bi se leto bnil. Duhovnik Žabkovski ima brč ko ne preko prerokuje, da se bliža konec sveta. Počmo si, gospodje, nekoliko na nasipu, potem pojdemo v grad, da prebijemo poslednje minute v družbi a našim prijateljem."

Toda gospod Podbipeta je po spovedi spvel ves, čas a molitvi ter se prikazal še na večer pri napadu, ki je bil eden najgrozovitejši zlasti radi tega, ker so Kozaki jeli napadati na takrat, ko so se topičarji selili na novo kopani nasip. Nekaj časa se ti je zdela, da počee Poljakov podležo navalu dve sto tisoč mo brejeje armade Hmelniškega. Poljski polki so tako zmeneali a sovražnikovi, da je bilo tem težavno ločiti sovražnika od domačina. Trikrat se grozno zaleteli skupaj. Hmelnički je napel v svoje moči, da bi premagal Poljake. Kan in kan njegovi polkovniki so mu javili, da ima bil to poslednji napad, da odlej bole samo a gladostiskali obkolenece. Toda po treh urah so bili bitli val večji in napadil naskoki, a velikimi spobami za Kozake. Čula se je celo govorica, da okoli štirideset tisoč sovražnikov padlo v tem boju. V rečni je bit to jako grozen napad, a kterimi je sledila še neprestana streljava.

LISTEK.

Avtor: Stanislavski.

Bosanska imena.

Priloga: Stanislavski.

(Zbirka)

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.

Zbirka: Stanislavski.